

EVALUERING AF SISI

DELTAGERPERSPEKTIV

2021

Evaluering af projekt

SISI

Deltagerperspektiver

Aalborg november 2021

Indhold

Introduktion.....	1
Om SISI-børnenes baggrund.....	2
Om rapporten.....	3
Del 1: Om at være med i SISI.....	4
At starte i SISI.....	4
At være i SISI.....	4
Turen til Grønland	6
Aspiranterne	6
Del 2: om at være grønlander og anbragt – og at have SISI.....	7
Det grønlandske	7
Grønlandske, og anbragte	9
Trivsel, selvværd og netværk.....	10
Del 3: Glæden over SISI – og sorgen over, at det stopper.....	12
SISI evaluering, et resume	15

Introduktion

Dette er en evaluering af projekt SISI, perspektiveret gennem samtaler med fem af de børn – nu unge -, der har været med i projektet siden starten i foråret 2016.

Gennem samtale med de unge undersøges det, hvad de har fået ud af at deltage i SISI. Hvad har SISI betydet for deres trivsel, selvværd og netværk, for deres forståelse af deres anbringelsehistorier, og for fortroligheden med deres grønlandske baggrund? Hvad har SISI givet de unge med sig fremefter? (jf målene fra ansøgning til Trygfonden 2021¹).

Evalueringen er foretaget af antropolog Marianne Nøhr Larsen, Center for Interkulturel Dialog, der har mødt de unge tidligere via et evalueringsforløb i 2017.

Evalueringen fra 2017 bestod af feltarbejde med deltagerobservation og interviews. Interviews blev dengang foretaget med pædagogerne, de frivillige, de unge aspiranter, forældrene, samt enkelte af børnenes pædagoger og lærere – dvs personer rundt om børnene, der vurderede effekten. Børnene selv blev primært observeret og deres citater blev primært hentet ud af observationer fra øvelser, lege samt spontane situationer og samtaler. I nærværende evaluering er det børnene/de unge selv, der får ordet.

De unge, der deltager i evalueringen, repræsenterer på forskellig vis gruppen af børn/unge, der har deltaget i projekt SISI. De unge er tre piger på hhv 15, 16 og 20 år (Nivi, Julie og Ivaana) og to drenge på hhv 17 og 20 (Kristian og Salik). To af de unge bor i dag på opholdssted, én bor hos plejefamilie, én bor alene og én bor hos sin mor. Navnene er anonymiseret.

SISI har gennem de sidste halvandet år været præget af corona-nedlukninger mv. Flere af de unge har derfor ikke set hinanden meget længe. Det mærkes på vores møde. Det var hensigten at tale med de unge i to små grupper og evt enkeltvis, hen over en eftermiddag og aften på Trekanten i Aalborg. Men de unge organiserede at være der mere samtidigt, for at få så lang tid sammen som muligt. De har nemlig savnet hinanden meget, viser det sig, og benytter også mødet til at kramme, grine, mindes, og især græde sammen. Imellem os på bordet ligger blandt andet alle de fotobøger, der er blevet trykt efter hver sæson i SISI. Indimellem tager vi dem frem for at tale om billederne og huske tilbage. De bliver glædeligt berørte, men også kede af det. ”Se, hvor glade vi er på alle billederne! Det er så sørgeligt, at det er slut,” siger en af pigerne med tårerne trillende.

Samtalen kommer til at handle meget om, hvor meget SISI har betydet, og især hvor svært det er, at det slutter. Det er ikke bare som at have gået på en efterskole og være trist over, at det sluttede, forklarer de. SISI har været et sted, hvor de unge fandt ligesindede at spejle sig i og fik støtte og styrke til at udvikle sig, sammen og hver for sig. SISI har været som en familie.

¹ **Målene med SISI:** Vores mål er, at alle børn der er med i SISI, opnår: - at få venner og et positivt netværk i SISI, en større fortrolighed med deres grønlandske baggrund – at kunne give udtryk for de ting der er svære, når man er anbragt og bor hos en plejefamilie – at have forståelse for, hvorfor de er anbragt og ikke bor hos deres biologiske forældre – at få styrket deres selvværd og tro på både et godt børneliv og et godt voksenliv. (fra projektansøgning til Trygfonden 2021).

Om SISI-børnenes baggrund

Anbringelser, skift, magtesløshed, ensomhed og manglende bærende relationer

De fem unge, der interviewes i forbindelse med denne evaluering, repræsenterer på centrale punkter de øvrige unge i SISI. De har alle historier med sig fra deres barndom, som er tunge og svære og som indebærer sorg, savn og frustration i forhold til deres biologiske familier. Og de har alle nogle brogede anbringelseshistorier.

De unge har generelt vældig mange skift bag sig - mellem familiemedlemmer, plejefamilier og opholdssteder, mellem skoler, forløb og indsatser, mellem Grønland og Danmark osv. De har ofte følt sig anderledes, ensomme og alene, har fx generelt ikke kendt andre med samme (grønlandske) baggrund som dem selv, og har savnet kontinuitet i voksenrelationer. Mange af dem har følt sig svigtet af forældre og familie, af plejeforældre, af pædagoger og af systemet.

De unge fortæller desuden om oplevelser, hvor de har følt sig magtesløse og uretfærdigt behandlet, og hvor de ikke har haft nogen at kunne dele det med. Både Julie, Salik og Kristian har fx oplevet pædagoger, der har optrådt fysisk overgribende, og som har været "i overtal". Salik og Kristian har oplevet at tage videoer på deres telefoner af optrin mellem pædagoger og børn/unge; videoer, som pædagogerne siden har tvunget dem til at slette. Særligt Salik har været meget berørt af oplevelser på hans tidligere opholdssted, hvor han har følt sig fysisk overgrebet af pædagoger og hvor han har følt sig magtesløs og ikke lyttet til. "Når der er fem pædagoger som er imod én, så giver man jo ligesom op", siger han.

Salik fortæller, at der ikke var nogen nære relationer til voksne på hans opholdssted, og at pædagogerne havde meget afstand til 'beboerne', som han kalder sig selv og de andre unge, der boede på stedet. "De voksne var sådan nogle der sad på kontoret og ordnede papirer, og så kunne man komme ind og spørge om noget praktisk. Det var ikke nogen, der lavede ting med os, som kunne knytte os til hinanden, så det var heller ikke nogen, man delte noget med," fortæller han.

Alle de unge har historier om utallige skift mellem familier, bosteder, skoler og indsatser. Salik har fx gået på 13 forskellige skoler - "eller da jeg nåede tallet 13 holdt jeg op med at tælle," fortæller han. Julie kan heller ikke huske, hvor mange skift hun har haft. Både Salik og Julie fortæller, at de har haft perioder i livet, hvor de har haft svært ved at styre deres temperament og deres vrede over de situationer, de har følt sig sat i. Og somme tider har det ført til endnu flere skift, at de har været udadreagerende og raget uklar med dem, de boede hos.

Kristian, Ivaana og Nivi er alle mere stille og indadvendte, men det er ikke det samme som at livet har været lettere for dem. Nivi fortæller fx om den plejefamilie, hun er i nu, at hun er meget ensom og ikke rigtig har noget med familien at gøre, heller ikke den store datter, som snart flytter hjemmefra. Nivi er mest på sit værelse, fortæller hun. Familien bor ude på landet og har stramme regler, der begrænser Nivi i hendes muligheder for at komme ud og være sammen med andre; fx skal hun være hjemme senest klokken 20.

Det er forskelligt, hvad de unge har været igennem og hvad deres situationer er i dag. Men de forstår hinanden og genkender hinandens oplevelser på forskellig vis. Dét at blive mødt og forstået af nogle, som har været nogle af de samme ting igennem, er nok det vigtigste, SISI har givet dem, mener de.

De unge fortæller enslydende, at de - før SISI - har følt sig alene om at være både grønlandere og anbragte. De har ikke vidst, der fandtes andre som dem - som også både var anbragte og grønlandere, og som også følte skam, mindreværd og isolation, uden at kunne sætte ord på. Det har været en naturlig reaktion for børnene at reagere med tavshed og indadvendthed, og somme tider med vrede og frustration. Nogle af dem har været udadreagerende, som fx Salik og Julie, nogle af dem har lukket sig inde i sig selv, som fx Nivi,

Kristian og Ivaana – men fælles for dem alle har været, at de ikke har haft nogle at dele deres tanker og spørgsmål med.

Det generelle billede af de unge er således, at de har følt sig alene i en verden, der ikke ser eller hører deres behov. At de har følt sig marginaliserede og set ned på med fordomme. Og at de har været vant til at være tavse og indadvendte. Det hele er ikke ændret med et trylleslag, men SISI har været skelsættende og forandrende for alle børnene. Det er disse 'effekter af SISI' denne evaluering vil beskrive.

Om rapporten

I det følgende inviteres vi i del 1 først ind i SISI's univers og forstår, hvordan det er at være deltager i projektet, hvad man konkret oplever på en SISI-weekend, og hvad det konkret betyder.

I del 2 ser vi på, hvad SISI har betydet for børnenes forhold til dét at være henholdsvis (og både) grønlander og anbragt; hvad det betyder for deres selvværd og trivsel, og hvad de får med sig.

I del 3 reflekteres der over, hvad det betyder for børnene, at SISI er noget, der stopper.

Interviewmetoden bygger på at åbne samtalen og at dykke ned i de temaer, de unge selv italesætter.

Nogle temaer har vi derfor ikke nået at tale om – fx hvad det har betydet for nogle at kunne være sammen med sine biologiske søskende, som man ikke var anbragt sammen med, eller hvad det har betydet at arbejde med relationer til de biologiske forældre, der ikke magtede deres børn. SISI har mange aspekter, både på børnenes korte og lange bane – som vi kun kan åbne en flig af.

Del 1: Om at være med i SISI

At starte i SISI

For alle børnene/de unge har dét at få lov at starte i SISI været banebrydende og skelsættende i forhold til deres livssituationer. De fortæller fx, at de fik "et pausested", hvor man kunne få et "tiltrængt hvil" fra hverdagen og hvor man kunne "være sig selv". At man fik en "familie", hvor man blev anerkendt og taget ind, og desuden nogle rollemodeller, man kunne spejle sig i og pejle efter. Dét at være anbragt blev pludselig en billet til et stærkt fællesskab med ligesindede. Og dét at være grønlander blev pludselig noget, man kunne blive stolt over.

De unge fortæller med stor glæde, hvor "vildt" og dejligt det var at finde ud af, at SISI fandtes. At der fandtes så mange, der lignede en selv. At komme til SISI den første dag og finde ud af, hvad det var, "og blive så glad".

Det gik hurtigt med at falde til i SISI. "Det var ubeskrivelig godt og tæt. Vi har haft det tætte bånd næsten fra start. Det tog ikke så lang tid, det gik faktisk vildt stærkt. Vi kommer fra det samme sted. Vi kan relatere til hinanden på en anden måde end I danskere kan relatere til os," siger Julie.

Nivi var både stille og ensom. Hun husker den første dag, hun kom i SISI. "Jeg kendte ingen. Jeg valgte et lille tomandsværelse ved siden af det store, hvor der boede flere, og så sagde de voksne, at de havde den perfekte person der skulle bo på værelse sammen med mig, og det var Julie... Og så lavede vi tiktok!!! Eller musical. Vi var Christoffer og Medina... jeg kan stadig huske videoen...". Nivi og Julie griner og taler i munden på hinanden om alle de ting, de har oplevet og fundet på gennem årene. Fra den første dag ændrede alt sig for Nivi, der både fik Julie som nær veninde og alle de andre børn i SISI som venner og familie.

SISI var en pause og et fristed: "SISI var et sted hvor vi kunne få fri fra det vi sloges med," fortsætter Nivi. "Det var jo dét sted, hvor vi rent faktisk kunne møde hinanden, hvor vi kunne være sammen på en helt anden måde, vi skulle ikke have styr på noget, vi kunne hygge os så meget vi ville... end hvis man fx ville være sammen med venner i weekenden, så ville ens plejeforældre have styr på rigtig mange ting, men i SISI forsvandt det hele, man havde det så godt."

"Ja, og hvis man var på et lorteopholdssted, så havde man noget at glæde sig til hver anden måned," supplerer Ivaana.

At være i SISI

Weekenderne i SISI

Vi taler om, hvad der var det mest betydningsfulde ved SISI-weekenderne. "Det var det hele i en blanding," er de unge enige om. Der er ikke noget, de ville undvære. Det var godt med strukturen og de faste ritualer, og med øvelserne, legene, traditionerne. Og indimellem tiden til "bare at være". Det hele var vigtigt.

Traditioner

Mange ting gjorde man ens på hver eneste weekend, og når de unge ser tilbage, kan de se, hvad gentagelserne og kontinuiteten har betydet. De tog små skridt ad gangen hver især – og nu bagefter kan de se, hvordan de stille og roligt voksede og turde mere og mere. "For eksempel skulle vi som afslutning på hver weekend sige en ting, vi syntes var godt ved weekenden. Du *skulle* sige én ting, også selvom det var svært at åbne munden. Det kunne godt være presset. Vi tog hinanden i hænderne. Og når vi kom, skulle vi fortælle, om der var sket noget nyt. For at få snakket lidt. Det var altid svært lige til at starte med, man

skulle lige have gang i sig selv, når man kom. Nogen der havde haft fødselsdag – det var svært lige til at starte med. Men man klarede det, og næste gang var det lidt nemmere, og det følte godt.”

Det var vigtigt, at SISI havde et fast sted, som udgangspunkt. ”Man kendte det ud og ind. Det var rart, at det var det samme sted, i stedet for at skulle skifte.” De unge har også nydt meget, at lejren ligger naturskønt og ved vandet. Så snart, man kunne være udenfor, var man dét. Nat og dag, hvis man fik muligheden.

Nogle af de bedste minder har de unge fra aftenerne. ”Når vi mødtes efter maden, den der aftenhygge, det var hver aften, det var forskelligt hvad vi lavede. Det kunne fx være, at vi fik læst op af en bog om grønlandske myter. Så sad vi i rundkreds og spiste snacks,” fortæller Salik.

”Og bagefter legede vi gemmeleg”, supplerer Ivaana. Jaaa, siger alle, ”Vi elsker det bare. Det er noget, alle kan være med til, både store og små. I SISI leger vi sammen, alle sammen, det ville vi ikke gøre, hvis der var danskere.”

Øvelserne

Øvelserne erindrer de unge ikke tydeligt, men de dukker op, når vi ser fotos og husker tilbage.

Nogle øvelser lavede de hver gang – fx ’Tegn dig selv’. ”Den har vi lavet i fem år, den laver vi stadig”, siger Kristian. ”Man snakkede om, hvilke følelser man havde, og bekymringer. Hvad der gjorde ondt. Og musklerne handlede om at finde ens styrker.”

De unge husker også en øvelse med livsfortællinger, og én med en dobbelt maske, hvor man skulle tænke over, hvordan man kunne være forskellige indeni og udadtil. ”Man viste jo ingenting udadtil, og indeni var man en vulkan!”, siger Salik.

For hver gang de lavede øvelserne, forstod de lidt mere om sig selv, og de fik mere og mere træning i at sige det og dele det. Men det vigtigste var at se og høre de andres fortællinger.

”Øvelserne fik os tættere”, forklarer Ivaana. ”Vi fik at vide, hvordan de andre havde det. Det vigtige var at snakke sammen og åbne langsomt op. Man var megagenert i starten, men så efter et par gange så skete det! Det er en åbning der åbner sig, man bliver så lettet.”

Aktiviteter og lege

Det er generelt svært for de unge at vælge noget ud, der var ’det bedste’. Det var det hele i en sammenhæng, der var godt og skabte betydning.

”Kan I huske, da vi legede Stratego i Gryden?”, spørger Kristian. ”Ohhh, Gryden!! Alt var fedt der!”, siger Julie. ’Gryden’ er et område i klitterne ved lejren i Løkken, tæt ved vandet. Alle dage i SISI går man ture til vandet, leger ved stranden og bader, så vidt muligt.

”Vi kunne godt lide vinter”, siger Kristian. ”Selvom nogle af os ikke var så vilde med at vinterbade.” ”Det var på grund af dig Ivaana, at vi fik våddragter,” smiler Salik til hende, ”så du kunne komme med selvom du var kuldkær!” Og Kristian husker med fryd frostnætterne i den shelter, de havde bygget. ”Det var fedt at sove udenfor”, husker han. De nød også at lave mad på bål udenfor, uanset hvor koldt, det var.

Aktiviteterne var strukturerede og planlagt fra gang til gang, under skiftende temaer (jf projektbeskrivelse). Men der var også plads til fri leg, plads til forslag og ikke mindst plads til ”bare at være”, hvis man havde brug for dét. Som det blev beskrevet i evalueringen fra 2017, var det et pædagogisk mål, at selvom weekenderne var planlagte og strukturerede, skulle der være åbenhed for børnenes aktuelle behov. Der var eller opstod ofte situationer, som kaldte på, at man ændrede planerne. Det kunne fx være, hvis nogle

var kede af det og havde brug for ekstra tid eller omsorg. Den fleksible tilgang har ifølge de unge virket. De har følt, det hele har "passet præcist" og været godt fordelt, så alt har fået sin plads.

I SISI har man plads til at være sig selv, men det vigtigste er fællesskabet. "I SISI gad folk altid alting," siger Julie. "Der var ikke sådan noget det-gider-jeg-ikke". Med mindre, man havde brug for en stille stund; det kunne nogle af og til have behov for.

I SISI leger man meget. Det er meget grønlandsk, forklarer de unge. "Man leger ikke på samme måde i Danmark, og ikke med hinanden på tværs, som vi gør". Man leger på tværs af køn og alder, og alle, der har lyst, er med. "Vi leger ting, som alle kan være med til," forklarer de. Der skal være plads til alle og der er ingen, der skal føle sig udenfor.

Gemmeleg vender tilbage igen og igen under samtalen. Det er de unges eksempel på en leg, hvor alle kan være med, og derfor er den blevet en af SISI's vigtigste traditioner, fortæller de. "Det er blevet SISI's leg. Gemmeleg er verdens bedste leg", smiler Ivaana, der er den ældste i flokken. "Det var bare så hyggeligt! Vi ville altid lege det!" "Man kan også godt lide at lege, selvom man er næsten voksen," forklarer hun og tilføjer, at den slags lege er noget af det, der binder grønlandere sammen.

Turen til Grønland

I bunken af fotobøger er der én bog, der bliver taget mest frem. Det er bogen med billeder fra turen til Grønland. Ivaana, som ellers er mere stille end de andre, er den mest talende her; den tur har betydet virkelig meget for hende. Hun bladrer i fotobogen og viser billeder af sig selv.

"Den største oplevelse i SISI var, at vi fik chancen for at komme op til Grønland, os alle sammen, så vi oplevede det sammen. Det var rigtig godt at besøge et grønlandsk børnehjem. Og så var der inuitgames, vi var ude at sejle. Vi så sæler, det var så fedt. Nogen fangede en sæl og vi fik en halskæde hver," husker hun.

Aspiranterne

De voksne omkring SISI – pædagogerne og de voksne frivillige – har tydeligvis været en tryk ramme for børnene, og det er dem der har sikret, at alt var godt. Men det er de unge aspiranter, der bliver talt om igen og igen. Det har betydet rigtig meget for børnene i SISI, at der har været nogle, som kunne hjælpe, og som kunne forstå dem 'rigtigt'. De er meget optaget af og enige om, at man kun 'rigtigt' forstår dét at være grønlander og anbragt, hvis man kender det fra sig selv.

"Hvis man blev ked af det fik man altid hjælp," fortæller Nivi. "Hvis man gik ind på sit værelse og var ked af det, kom der altid en af de frivillige ind (børnene/de unge bruger ikke begrebet 'aspiranter' men kalder dem frivillige – eller oftest bare ved navne, red.). Det var så dejligt."

"Paula – åååår," siger Julie og krammer sig selv. "Hun hjalp os så meget med vores følelser." "Ja, man så op til hende, hun var en slags storesøster," siger Ivaana.

"Hun kunne også være en ordentlig *bitch* indimellem," supplerer Julie, "- men vi har også været nogle ballademagere. Vi havde det så sjovt sammen, vi var nogle natteravne, lavede ballade, det skal der også til for at have en sjov weekend."

Martin var også vigtig; Paula og Martin kunne nogle forskellige ting. "Aqqa (en tredje aspirant, red.) var også megasød, men ikke lige så godt et forbillede som Paula og Martin. Han var den sjove type og fjolleagtig, men han gav os lov til lidt for mange ting. Han var legestorebroren, han lærte os lidt at lave ballade, den *bady* storebror," forklarer Julie.

”Men altså Paula, og Martin, vi vil gerne være en Paula, de har forandret vores liv helt *crazy*.” Det er de unges drøm at få lov at være noget for nogen, sådan som aspiranterne har været for dem.

”De er grønlandske forbilleder for mig,” siger Salik. ”Det har været min store inspiration til at starte på frivillig uddannelse, fordi jeg har set, at det har de selv været igennem.”

”Jeg kunne godt lide, at det var unge og grønlandere,” siger Ivaana. ”Vi kunne se det, vi selv gerne ville være, det gjorde det nemt at være sammen med dem, de var jo også med i legene. Det ville have meget anderledes, hvis de var danske frivillige, og hvis de havde været ældre. Det var en stor del af det der skete i SISI, at de var med til at få stemningen op, de var meget motiverende, de tog os også og snakkede med os, hvis vi var kede af det. De var på en måde både børn og voksne.”

Del 2: om at være grønlander og anbragt – og at have SISI

Det grønlandske

At skille sig ud – og at arbejde mod fordomme

Det er forskelligt, hvordan børnenes tilknytning til Grønland er. Nogle af dem har ingen erindring om at bo der, og har ingen bånd dertil, men det er af stor betydning for dem alle, at de er grønlandere. De har en stærk bevidsthed om at være anderledes, både i forhold til deres families historie og opvækst, men også fordi de føler sig anderledes i Danmark.

Det har været meget betydningsfuldt for de unge at arbejde med deres grønlandske baggrund i SISI – herunder også at arbejde med de fordomme, de møder i samfundet. Gennem SISI har de fået fokus på de positive frem for de negative ting, som de før har været vant til at forbinde med deres grønlandske identitet. De har alle fortællinger om, hvordan det er at blive talt ned til og set ned på, og hvordan det påvirker dem, at folk har fordomme. Alle de unge har oplevet at få kommentarer, der handler om negative fordomme og stereotyper. Det handler næsten altid om alkohol.

”Der er sygt mange der siger, at dét, grønlandere kommer til Danmark for, er for at drikke bajere og at det ødelægger Danmark. Man bliver sat i en bås; ikke alle grønlandere gør det. Man ser så mange, men det er ikke alle.”

Ingen af de unge drikker, undtagen ved ’almindelige’ lejligheder. Men de bliver ofte spurgt, om de ikke skal have en guldøl. ”Danskere tror ikke på, at man ikke har lyst til at drikke,” siger Ivaana. ”Når nogen spørger mig, om jeg kan lide at drikke, forklarer jeg, at jeg gør det til specielle begivenheder,” siger hun, men hun understreger også, at det er underligt at skulle blive ved med at forklare, at man ikke er alkoholiseret. Salik kan slet ikke lide øl. ”Men folk tror ikke på mig. Det er irriterende, men også lidt sjovt, hvor uvidende danskere er.”

De unge mener, de bliver mødt med flere fordomme end andre minoriteter. ”Indvandrere er vant til fordomme, og måske også til at sige noget tilbage, så folk er mere påpasselige med at smide fordomme mod dem. Danskere ved ikke en skid om grønlandere. Grønlandere ved alt om danskere.”

De fleste af de unge har kun været i Grønland ganske lidt, og kan ikke sproget. Alligevel føler de sig ikke danske. ”Vi bliver jo heller ikke mødt som danskere,” siger de og forklarer, at de ofte oplever at blive bedømt på deres udseende. ”Man kan se, vi er grønlandere. Og så tænker man alt det der.”

Men der er også nogle grønlandere, der får at vide, at ”du er ikke en rigtig grønlander,” fortæller de. Det kan være, hvis man ikke har typiske grønlandske træk eller hvis man fortæller, at man ikke taler grønlandsk. ”Der er nogle, der bliver fornærmede,” siger Salik. ”Men jeg plejer bare at sige, at jeg nok har skudt flere

dyr end hele din familie. Nogle gange siger jeg ikke noget. Man prøver i starten at sige noget, men til sidst lægger man det fra sig.”

Julie fortæller, at hun og andre grønlandere tit oplever at folk tror, at de er fra Kina. ”En dag da jeg gik hjem, var der nogen der sagde goddag på kinesisk. Det er som om de er blinde, danskerne. Der er nogle tidspunkter det er trættende.”

De unge har ikke svært ved selv at se, hvem der er grønlandere. ”Når man møder en grønlander, så vinker vi, alle grønlandere vinker. Også selvom man ikke kender hinanden.”

I SISI er der blevet talt meget om fordomme og hvordan man håndterer dem, både indadtil og udadtil. ”Jeg er grønlander og jeg er stolt,” siger Julie, og der nikkes rundt om bordet. Sådan har de bestemt ikke altid tænkt, men kendskabet til det grønlandske og bevidstheden om tilhørsforholdet, som er et kernearbejde i SISI, har sat dybe spor hos de unge.

Nu er det blevet mere en blanding, forklarer Ivaana. At være grønlander i Danmark – ”det kommer an på dagen. Nogle gange møder man de der fordomme. Andre gange er det en fantastisk dag – fx når familien fra Grønland har sendt mad!”

Salik nikker. Han kender også modsætningen; at man stadig kan skamme sig, men også være stolt. ”Jeg skammer mig over de idioter der står nede i midtbyen. Man ser kun dem der drikker – så man ser ikke så mange rollemønstre. Hvis man ikke har dem i familien.” Salik er begyndt at betragte sig selv lidt som rollemønstre, stille og roligt. Han identificerer sig i hvert fald ikke med ’dem i midtbyen’. ”Så går man videre og får en stolthed med sig,” smiler han.

Om mødet med andre grønlandere og finde stoltheden

Det er generelt for alle de interviewede, at de ikke tidligere har haft kontakt til andre grønlandere, og at det er gennem SISI, de har fået det.

Det er altså generelt kun gennem deres biologiske familie, de har haft kendskab til deres baggrund – og så gennem de stereotyper og fordomme, de møder på deres veje. De billeder har der ikke været meget stolthed at hente i, så det har været stort for børnene at blive mødt i SISI med en tilgang og en viden om deres baggrund, der har fokus på alt det, der er fantastisk og særligt, og som man kan være stolt over.

For Salik har SISI været en åbning til alt det, han elsker ved Grønland, og en hjælp til at finde stolthed og identitet. ”For mig har SISI først og fremmest været et fristed for anbragte grønlandske børn; man kommer og bare er grønlander. Jeg har fået kontakt med andre grønlandske børn gennem FGB, og siden også gennem Det Grønlandske Hus, og andre steder, som jeg har fået hjælp til at finde. Jeg har selv været barn i Grønland og kommer så her til Danmark, hvor alt er anderledes. Man leger ikke lige så meget ude eller bare hygger sig i naturen. Oppe i Grønland er der ikke så meget internet, der er mere fantasi, man er mere social, man har mere kontakt til naturen. Det havde vi i SISI. Vinterbørn i november!”

Salik længes meget efter Grønland. ”Det er ikke den samme natur her i Danmark. Det er både udfordrende og farligt og sjovere med natur i Grønland. Jeg tager til Grønland så tit jeg kan, og jeg vil gerne derop og bo og arbejde. Og være i naturen, jeg har stadig den naturdel af mig. Også selvom der er sindssygt mange myg!”. Han fortæller om en moskusjagt, han har været på, hvor han var meget udfordret, men nægtede at give op. Han fortæller også om, at han har været til kaffemik hos landsstyreformanden og spist ’kæmpe grønlandsk mad’. Han elsker tørret fisk. ”Men dét, jeg elsker allermost ved den grønlandske kultur er nu Faxe Kondi Ekstra! Det kan man ikke få i Danmark. Det er det første jeg skal have, når jeg lander i Kangerlussuaq!”

Salik slutter med at fortælle, hvordan han har siddet sammen med gamle grønlandske mænd på bænken i solen. "Jeg kunne se mig selv som gammel mand, jeg vil være murer og skipper og tage til Grønland."

Så afklarede er de andre langt fra.

Julie er født i Grønland, men husker meget lidt derfra. "Jeg kender ikke min families stamtræ", forklarer hun. Hun har heller ikke umiddelbart nogle ønsker om at komme til Grønland. "Det er ikke der jeg er nu, i hvert fald", siger hun. Alligevel betyder hendes grønlandske baggrund utrolig meget for hende. "Jeg er stolt af at være grønlænder! Vi er smukke, vi er unikke, vi er stolte af at være ikke som de andre", siger hun og fortsætter med et smil: "Jeg kender ikke en dyt til Grønlands historie, jeg er jo pæredansk." I dag er det hendes eget tilvalg at være grønlænder og at være stolt af det, mens det tidligere har været noget, hun har oplevet som skamfuldt.

Ivaana fortæller, at hun har et savn indeni sig efter Grønland, altid. Også hun har følt det som noget, hun måtte skjule og som følte skamfuldt. Hun har en meget stor taknemmelighed til SISI for at have vendt den følelse. "Vi har lært så meget om grønlandsk kultur, fx historien, kulturen, alt dét tager man med sig. Man har et savn op til Grønland, altid."

Sproget

Salik kan tale noget Grønlandsk, og Ivaana forstår stadig en del. "Men hvis jeg ikke holder fast i det, mister jeg det," siger hun.

Ingen af de andre kan grønlandsk. Nogle af dem har talt det som børn, fx talte Julie flydende grønlandsk som modersmål indtil hun var fem og flyttede til Danmark – og med et slag skulle lære dansk i stedet. "Jeg kom i plejefamilie hvor jeg mistede sproget." Nivi nikker og fortæller, at hendes plejeforældre fik at vide af børnehaven, at de ikke måtte tale grønlandsk til Nivi. Også hun mistede det sprog, hun kunne.

De to piger får grædt meget denne eftermiddag; nu over det tabte sprog. Men så kommer de i tanke om, hvordan de øvede sig på SISI's tur til Grønland, og så veksler gråden endnu engang til latter.

"Vi øvede os sindssygt meget på at sige de grønlandske ord. Det er lidt lettere for os, vi har jo snakket flydende grønlandsk engang, så vi kan stadig bedre lydene end du vil kunne som dansker."

"Vi vil gerne kunne det. Man skulle tro, der var lidt tilbage, når man har kunnet det engang – men det vendte ikke bare tilbage, da vi var der. Men vi har gode muligheder for at lære det, vores mødre snakker flydende grønlandsk." Pigerne taler i munden på hinanden. De taler om, hvad sprog betyder. "Der er mange slags sprog," siger Julie. "Det er så forfærdeligt at have mistet sit modersmål, at man ikke kan sit eget sprog. Man kan ikke sige jeg elsker dig og savner dig."

Grønlandske og anbragte

Det er godt at dele den grønlandske baggrund, men det er en endnu større og særligere mulighed, som børnene ikke kan få andre steder, at dele erfaringer med grønlandske børn, der *også* er anbragte.

"Du vil aldrig kunne forstå den måde vi har levet livet på, den hårdeste måde man nu kan. SISI har hjulpet os med alt. SISI blev det bånd vi havde sammen, os børn, det sidder dybt i hjertet. Det var vores familie. Man følte også, at de voksne var en del af den familie. Dem man så op til. Paula var the queen, og Martin var... sød!"

"Vi var mega små børn, der var anbragt i familier, vi ikke kendte. Alle de ting man har oplevet, dem bearbejder man når man er sammen med de andre børn. Vores historier ligner hinanden, både fordi vi var

anbragte, og fordi vi er grønlandere. Det er på en helt anden måde, end hvis man var ven med en dansker. Man skjuler sig og holder sig tilbage for danskere, for de kan ikke forstå hvordan man havde det.”

”SISI har reddet min røv så meget. Jeg har flyttet SÅ mange gange, der har været problemer i mange af de familier jeg har været i, det har været voldsomt. Enten havde de selv problemer eller også passede jeg ikke ind. Jeg har haft mange aggressionsproblemer og har været meget alene med det. I SISI havde jeg pludselig så mange mennesker omkring mig. Vi kunne snakke om, hvordan vi havde det, vi kunne græde sammen.”

Trivsel, selvværd og netværk

Et fælles spejl

For alle de unge er det vigtigste element i SISI, at de har fælles erfaringsverden. Det betyder alt, at de kan spejle sig i hinanden. Både at blive mødt af nogen, der forstår en, og at finde ud af, at man ikke er alene om sit vilkår. Som vi har set i det ovenstående, er det unikt for børnene at være sammen med andre, der både er grønlandere og anbragte. At være sammen med hinanden, og derudover med rollemodellerne og de voksne, har givet børnene/de unge en række værktøjer og redskaber. Det allervigtigste er, at de har fået træning i at tale og sætte ord på deres historier, deres indre og deres drømme.

Ud af tavsheden

Alle de unge fortæller, at SISI har ændret dem markant fra at være generte, stille og indadvendte til at turde tale, mene og dele. ”Jeg var en genert pige, nu er jeg bare rigtig åben overfor alle mennesker. Jeg føler, livet er blevet meget nemmere. Jeg har forandret mig til noget godt, for SISI har været godt for mig. Sisi er helt sikkert en del af det. Jeg kan bedre lide den version af mig, som jeg er nu. Sisi har gjort, at jeg ikke har følt mig ensom i Danmark, det var dét, jeg følte før. Jeg følte mig meget ensom. Og så mødte jeg alle de dejlige unge mennesker. Grønlandere og anbragte, det betød rigtig meget,” fortæller Julie.

Også Salik var ’den stille i klassen’, før han startede i SISI. ”Jeg sad altid bagved i frikvarterne og læste i en bog. Efter jeg startede i SISI blev jeg mere og mere åben og kom efterhånden med i alle fællesskaber, både små fællesskaber og fx også sådan noget som Arctic Street Food. Før følte jeg mig altid udenfor fællesskaberne. Efter SISI blev det nemmere at tilgå et fællesskab. Hvis jeg ikke var god nok der, i skolen, så havde jeg i hvert fald dem i SISI.”

”I SISI har vi bare et fællesskab, fordi vi er dem, vi er. Vi kender ikke hinanden fra start, men når vi mødes, så leger vi bare med hinanden. Det klinger bare mellem os. Det er det samme i Siammartoq (som Salik har deltaget i, red.). De voksne har nogle lege osv, som gør det lidt nemmere at lære hinanden at kende, og at tilpasse sig andre mennesker. I SISI kunne man spejle sig i hinanden. Vi fik noget mere selvværd.”

”Ingen af os havde turdet sidde og snakke her i dag, hvis du havde mødt os før,” er de enige om. Både Salik og Kristian fortæller, at de har sceneskræk, men har lært at tackle det og turde stille sig op alligevel, gennem SISI. ”Før kunne jeg ikke fremlægge,” fortæller Salik. ”Jeg fik altid 00. Jeg kunne ikke finde ordene. Jeg har også sagt ja til at blive interviewet, det havde jeg heller aldrig turdet. Pga FGB har jeg sagt ja til en masse tilbud, så jeg er til et vist punkt okay.”

Skole og selvværd

Ivaana var – som de øvrige – den eneste grønlander i sin klasse. ”Det giver en øget selvtillid, når man ved, at andre grønlandske børn også er anbragt. Jeg fik nogen at snakke med og spejle mig i, og så begyndte jeg at snakke lidt mere efter jeg har startet, det giver den der selvtillid - at vide at jeg er ikke alene med det her.”

De andre fortæller, hvor stille Ivaana var, da hun begyndte i SISI. "Hvis Ivaana lige var startet i SISI, ville hun aldrig have taget denne her samtale," siger de. "Nej aldrig," siger Ivaana.

Nivi husker også, hvordan hun har følt sig ensom i sin klasse, førhen. "Jeg blev mobbet i skolen, jeg skammede mig, jeg tog en maske på," fortæller hun. "Men efter SISI følte jeg, at jeg ikke burde føle skam, så det lærte mig, at jeg skulle være stolt af, hvem jeg var. Der kom mange udfordringer på vejen, men vi lærte at blive ved og at være stolte."

Bedre til at bede om hjælp

Man bliver bedre til at bede om hjælp gennem SISI, fortæller de unge. Og man finder ud af, at der er steder at få hjælp, selvom man ikke troede, de fandtes.

Salik fortæller, at det har været en kæmpe ting for ham at kunne ringe til en fra FGB og få hjælp og støtte, som han ikke tidligere har oplevet at kunne få, fx på hans opholdssteder. "Da jeg blev smidt ud af lejligheden, ringede jeg også til Jeppe," fortæller han.

At række ud efter en voksen og efter hjælp kræver, at man kender hinanden og har tillid. Det er dét, SISI og FGB kan, forklarer Salik. "De voksne, jeg har mødt på fx opholdsstedet, var ikke sammen med os børn, ude med os, de legede ikke med os. I FGB er de nærværende. Vi bruger tid sammen, man får opbygget en tillid i fællesskab, så bliver det nemmere at snakke sammen." Salik har også fået bearbejdet nogle af de oplevelser, han har haft med at 'alle var imod ham' i samtaler med fagpersoner i FGB. "Jeg kan tale åbent om dét nu, som jeg aldrig har talt om før, og jeg har også fået kendskab til mine rettigheder," siger han.

Fællesskab

Ord som familie, fællesskab, sammenhold og venskaber går igen. Det dukker op igen og igen af samtalen, at nok får man bedstevenner i SISI, men det mest fantastiske er, at alle er venner, og at sammenholdet føles så stærkt, også på tværs af alder, køn, typer osv. "Man fik så mange venner, og bedstevenner. Vi drillede også hinanden, og somme tider var vi *badies*. Somme tider græd vi," fortæller Ivaana med et smil. "Men vi elskede det, og vi passede på hinanden, ALLE sammen," supplerer Julie. "SISI er som en lille familie, som passer på dig og styrker dig."

SISI op gennem puberteten

De unge har været i SISI siden 2016 – mere eller mindre, da de sidste to år har været præget af corona. Det har betydet meget for dem, at det har været et langt forløb. Det har taget tid at nå dertil, hvor de er nu.

Mange af de ting, de har lært og fået med sig, kan ikke forceres, mener de. Så de er enige om, at det er vigtigt, at man kan starte tidligt i SISI – men også, at det er vigtigt, at man får lov at fortsætte længe. De har oplevet, at aldersspændet har været en af de absolut positive ting ved SISI. Det har været fint, at der har været både små og store, og at man har kunnet hjælpe og støtte hinanden på tværs af alder og andre skel. Det er godt at starte tidligt, det er godt at have SISI mens man vokser ind i puberteten, og når man er midt i den.

"Det var godt for mig, at jeg startede som lille pige, at jeg fik lov at starte da jeg var 11 år og der var nogle, der var større," siger Nivi. Ivaana støtter. "Ja, det er godt at starte tidligt, men det er også godt at have det som sit lille fristed når man er teenager, for det har man brug for der. Hvor der er en masse uro."

Alt i alt har det været af kæmpe betydning at få lov at være barn i SISI, og at få lov at blive ung, med støtte fra gode voksne, rollemodeller og ligesindede. De unge har fået selvværd og redskaber med sig, som de ikke havde fået ellers. Til gengæld føler de sig ikke parat til at slippe SISI. Det handler sidste del om.

Del 3: Glæden over SISI – og sorgen over, at det stopper

”Det bedste i mit liv var at starte i SISI, og få det der helt specielle bånd med hinanden. Det værste var, at det sluttede,” siger Julie, tørrer endnu en gang sine tårer og bander igen over, at hun lagde makeup inden hun kom. ”SISI har gjort så meget for os, vi har haft det helt ubeskriveligt godt sammen, nu kan vi kun se billeder, det er hårdt, vi har så mange minder sammen.”

Også Nivi græder. ”Det har været megatrist. Der er meget man skal sige farvel til i SISI. Vores tur er sluttet med SISI; det var de tider, hvor man havde det godt.”

SISI er sluttet mere brat end forventet på grund af corona. Det er en særlig situation, som de unge godt forstår, og de har i dag fået lovning på, at SISI’s voksne vil sørge for at samle dem igen. Hvad der skal ske herefter med fællesskabet og støtten til den enkelte, står åbent.

Men de unge taler også om det faktum, at SISI er et projekt som alle andre projekter i et børne- og ungeliv, der stopper på et tidspunkt. De fortæller om de unge, der blev 18 undervejs og forlod SISI. Det var hårdt for dem, der stoppede, men det var måske endnu hårdere for dem, der var tilbage.

Når man bliver ung i SISI

Problemet ved, at SISI opleves så stærkt som en familie er, at ”tæppet trækkes væk” under de unge, dels når de selv stopper i SISI, og dels når unge stopper i SISI, efterhånden som de bliver 18.

Salik og Ivaana er stoppet i SISI for et par år siden, fordi de blev 18. Salik og Ivaana savner SISI, men forstår godt, at der skal være plads til nye. Men de unge, der fortsatte i SISI, har oplevet det som et kæmpe tab og at ’familien’ mistede nogle af sine medlemmer. Der sker en slags opløsning, når nogle fra fællesskabet forlader gruppen, fortæller de.

”Vi var så tætte de første år, men så da de store blev over 18 måtte de ikke være med mere, det var rigtig dumt, det kom som et chok for os. Vi var mega tætte, vi begyndte alle sammen at græde, når nogen ikke måtte være med mere, man følte jo det var familie, det bånd får man ikke til andre i verden.” Nivi græder endnu mere og får kram på tur.

Det er svært at sige, hvor meget corona-tiden med alle aflysningerne var en del af denne ’opløsning’, fordi projektet ikke fik lejlighed til at arbejde målrettet med, at nogle gik ud og nye skulle være startet. De unges udsagn viser i hvert fald, at det er et vigtigt arbejde.

FGB som familie – efter SISI

De unge er forskellige steder, når de forlader SISI. Nogle af dem har definerede mål, men de fleste ved ikke, hvad der skal ske eller hvor de er på vej hen. ”Vi er jo ikke så gamle endnu,” siger Nivi.

Der har ikke været unge nok igennem SISI til, at der kan måles på, hvor gode de er blevet til at stå på egne ben og hvor de er på deres ’læringskurve’ i forhold til at ytre sig og række ud – men snakken i den lille gruppe peger på, at de stadig har brug for hjælp. Nogle af dem er gode til at bede om den, andre er ikke. Salik tilhører første kategori, Ivaana den anden.

Salik ser stadig nogle af drengene fra SISI. Siden han forlod SISI, er han blevet knyttet til FGB gennem forskellige andre projekter. Han har været med i projekt Siammartoq og har desuden grebet forskellige muligheder for at blive frivillig – fx på ungdomskolonier.

”Det er ikke det samme som at være i SISI. Det var SISI, som var vores familie; resten af FGB er sådan en slags granfætre,” smiler han. Salik føler faktisk, at FGB mere og mere er blevet en slags familie for ham.

”Det har hjulpet mig meget at være frivillig og også at kunne få hjælp selv, derigennem,” fortæller han. Han har fået gode relationer til nogle af de voksne fra FGB via hans aktiviteter og tilknytning. Han har fx ringet til både Torben og Jeppe, når han har haft brug for hjælp eller råd. ”Det har hjulpet mig hele tiden, at jeg vidste, der var nogen at snakke med, hvis jeg havde brug for det. Drikke en kop kaffe, få hjælp til noget. Man er stadig i FGB, stadig på en måde med i familien.”

Den følelse har Ivaana ikke. Hun har, ligesom Salik, deltaget i Siammartoq; de var tre fra SISI. Siden har hun ikke set dem. Hun savner det meget. ”Jeg synes, det er meget passende at stoppe i SISI når man er 18, ift at så kan der komme nye ind, men det er jo træls at man ikke nogle gange kan komme og bare være der, jeg blev selvfølgelig ked af det.”

Ivaana har været med i en pigegruppe i FGB, men den er stoppet. ”Alle skulle på efterskole,” forklarer hun. Siden har hun ikke rigtig været i kontakt med FGB, og hun har ikke tænkt på, at hun kunne bruge foreningen på den måde, som Salik giver udtryk for, at han gør. Ivaana lever angiveligt et temmelig isoleret liv og ikke rigtig nogen at dele sine problemer med. Hun fortæller fx, at hun har været i gang med pædagoguddannelsen, men nu holder pause. ”Jeg er ikke så glad for at studere, så det gik ikke lige. Min praktikleder var nervøs for, at jeg dumpede. Hun sagde, at jeg skulle tale noget mere til børnene, hvis jeg skulle bestå. Jeg har også noget med angst og depression, som kommer oveni. Så nu tager jeg en pause. Jeg skal i noget psykologforløb, men har fået at vide at der er et års ventetid. Så nu må jeg se,” siger hun. Hun er blevet smidt ud af sit kollegie, fordi hun er stoppet på studiet, men har netop fundet en lejlighed. Her bor hun alene.

Ivaana er som nævnt en af dem, der har ’lært at tale’ gennem forløbet i SISI. Men hun er et godt eksempel på, at succes’erne skal måles i forhold til udgangspunktet. Mange af børnene i SISI har som udgangspunkt ekstremt svært ved at ytre sig, og selvom de træner og forbedrer sig gennem årene – og selv oplever at have taget kvanteskridt i forhold til hvor de startede – så betyder det ikke nødvendigvis, at de er i mål. De får stadig at vide i skolen, at de skal tale meget mere, hvis de vil ’blive til noget’.

”Jeg har ikke haft fat i FGB omkring dét med mit studie,” siger Ivaana. ”Jeg er ikke så god til at bede om hjælp.” Hun synes, det lyder rart, hvis man kunne fortsætte med at have nogen at tale med i FGB.

Frivillig i ’familien’ FGB

De unge har alle en drøm om at være en del af FGB, fx som frivillige. ”Åh, jeg vil gerne være en Paula,” siger pigerne, og drengene vil gerne være ”en Martin”. Det er en drøm at få lov at spille samme rolle som aspiranterne i SISI – og helst i SISI. ”Give noget og være noget for nogen, som vi selv har oplevet.” Og samtidig er det en drøm at holde fast i og forlænge dét at være i ’familien’ SISI, hvis man kunne.

”Så vidt jeg ved, kan man ikke blive frivillig i det projekt, man selv har gået i,” siger Salik. ”Men så kan man blive frivillig på en anden måde og blive ved med at være i FGB”. De andre er lidt i tvivl om, hvad der er af muligheder, men vil gerne finde ud af det.

Et fremtidsønske

”Vi har tænkt os at prøve at holde kontakt til hinanden, det vil gøre for ondt at miste hinanden. Det er noget, man selv skal gøre. Hvis man har virkelig lyst til det. Jeg har savnet Salik og Ivaana så meget, det er over to år siden jeg har set dem. Vi har ikke så meget tid til hverdag, så vi ser ikke hinanden,” siger Julie.

De unge har en forståelse af, at de selv skal finde ud af at ses, hvis de vil fortsætte fællesskabet. Men det er tilsyneladende ikke noget, de får gjort, selvom de savner hinanden.

"Jeg forstår godt, at vi selv skal sørge for at se hinanden," fortsætter Julie, "men vi har alle sammen travlt. Det kunne være dejligt, hvis der var nogen der sagde 'sådan og sådan', så det blev til noget."

De andre nikker. De vil gerne mødes igen. "Bare en dagstur eller noget, så vi ikke glemmer det."

De unge får dagens sidste spørgsmål: "Hvis I nu var ledere af SISI, hvad ville I så gøre anderledes, end det er blevet gjort?" De unge tænker. "Ingenting. Det skulle være som det er," siger én, og resten nikker. De er ved at være trætte og synes, de har fortalt alt. Men mens vi rydder op, siger Ivaana højt: "Jeg har en ting! Der er én ting, vi ikke nåede. Det var at få lov at sove sammen i den store pejsestue. Dét ville jeg give lov til, hvis jeg var leder."

SISI evaluering 2021, et resume

Børnene, der startede i SISI i 2016, følte sig grønlandske, men mest i form af at være anderledes og at blive mødt med fordomme. De var anbragte og kendte ikke andre som dem selv. De har historier med et hav af svigt og flyt og følelser af afmagt og ensomhed.

Gennem seks år er de kommet i SISI cirka hver anden måned. SISI er blevet deres familie; det sted hvor de åbner sig, ser sig selv, ser at de ikke er alene, forstår deres historier både som grønlandere og anbragte, og tilegner sig stolthed og selvværd. Og - ikke mindst – får tillid til nogle voksne og en organisation, som er deres rygstøtte op gennem puberteten.

De unges vigtigste budskab er, at det er smertefuldt, at SISI slutter. En efterskole eller en højskole kan slutte. Men SISI er meget mere end det. SISI er blevet kerne, en kontinuitet og en fælles base for de børn, der helt manglede den slags i deres liv.

Corona har betydet, at SISI ikke er afsluttet 'rigtigt'. Børnene er spredt, men de bærer hinanden med sig.

Pædagogerne har været vigtige for SISI-børnene – som dem, der skabte rammen og sikrede, at det hele skete og var muligt. Men det vigtigste i SISI var børnefællesskabet, og så de unge grønlandske aspiranter, der selv har været anbragt. Det vigtigste i SISI har været, at der var andre, der havde det som én selv og som *vidste*, hvad det vil sige at være grønlandsk anbragt barn. Dét fællesskab var banebrydende og helende og skabte de muligheder og åbninger, SISI har efterladt. Børnene – i dag unge – ville ikke have været, hvor de er i dag, uden SISI. Men de føler sig heller ikke helt klar til at stå på egne ben. SISI har lært dem at bede om hjælp. Spørgsmålet er, hvordan Foreningen Grønlandske Børn nu kan være der, når de rækker ud.